

 โรงพยาบาลท่าม่วง จังหวัดแพร่	วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การฉีดยา	หน้า 1 / 7 เลขที่ WI-NUR-004-01
		ฉบับที่ ☐ ดั้งฉบับ ☐ สำเนาที่.....
	ชื่อหน่วยงาน : งานบริการพยาบาลผู้ป่วยใน	วันที่ประกาศใช้ 16 ก.พ.64 แก้ไขครั้งที่ ...1.....
ผู้ตรวจสอบ: ..... (น.ส.สำราญ โพธิ์ทอง) หัวหน้างานผู้ป่วยใน	ผู้อนุมัติ : ..... (นางวีรวัลย์ ตันจรรย์) หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล	

1. วัตถุประสงค์ :

- 1.1 เพื่อเป็นแนวทางการฉีดยาได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ
- 1.2 เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากการฉีดยา

2. ขอบข่าย : ทุกหน่วยงานที่ให้บริการฉีดยาในโรงพยาบาล

3. อุปกรณ์ / เครื่องมือ :

1. ยึดตามแผนการรักษาและใบบันทึกการให้ยา สติกเกอร์ระบุชื่อ-สกุล ชนิด ขนาด วิธีการให้
2. ตัวทำลายละลายสำหรับผสมยาและเจือจาง เช่น water for injection , physiological saline solution
3. syringe และเข็มฉีดยาขนาดตามต้องการ
4. ห่อสำลีปราศจากเชื้อ
5. Alcohol 70%
6. Tray sterile
7. ถังขยะติดเชื้อ ไม่ติดเชื้อ
8. ภาชนะสำหรับใส่เข็มใช้แล้ว 1 ใบ
9. ถุงมือ disposable
10. ใบลี้อยสำหรับตัดหลอดยา

4. ความรับผิดชอบ : พยาบาลวิชาชีพ

วิธีปฏิบัติ เลขที่ WI- NUR-004-01	หน้า 2/7
เรื่อง : การฉีดยา	

5. คำจำกัดความ :

การฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ (intramuscular injection) หมายถึง การฉีดยาเข้าไปในเนื้อเยื่อชั้นกล้ามเนื้อ
 การฉีดยาเข้าใต้ผิวหนัง (subcutaneous injection) หมายถึง การฉีดยาเข้าไปในชั้นไขมันซึ่งอยู่ใต้ผิวหนัง
 การฉีดยาเข้าผิวหนัง (intra dermal injection) หมายถึง การฉีดยาเข้าไปในผิวหนังระหว่างชั้นหนังกำพร้ากับ
 หนังแท้

การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำ (intravascular injection) หมายถึง การฉีดยาเข้าทางหลอดเลือดดำ
 โดยตรง หรือผ่าน NSS lock หรือ heparin lock

6. เอกสารอ้างอิง :

ภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น คณะพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. คู่มือปฏิบัติการพยาบาล เบื้องต้น.

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2540

คณะกรรมการสร้างมาตรฐานการพยาบาล. มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ได้

ผิวหนัง และผิวหนัง.[ออนไลน์]. 2543. แหล่งที่มา: <http://www.med.cmu.ac.th/hospital>

[/nis/know/qa/drug3.html](http://www.med.cmu.ac.th/hospital/nis/know/qa/drug3.html) [20 พฤศจิกายน 2558]

กรพร วาณิชสรรพ์. หลักการให้ยา 6 R .[ออนไลน์].- แหล่งที่มา: <http://www.urnurse.net/pharma-injection->

[IM.html](http://www.urnurse.net/pharma-injection-IM.html) [20 พฤศจิกายน 2558]

WHO. Guidelines on Hand Hygiene in Healthare 2009: Centers for Disease Control and Prevention

online Resources, Inc; 2011 May [cited 2015 Nov] Available from

<http://www.cdc.gov/handygine/Guidelines.html>

วิธีปฏิบัติ เลขที่ WI- NUR-004-01	หน้า 3/7
เรื่อง : การฉีดยา	

7. ขั้นตอนปฏิบัติการฉีดยา : ยึดหลัก 6 R ได้แก่ Right patient (ผู้ป่วยถูกต้อง) Right Drug (ชนิดยาถูกต้อง) Right Dose (ขนาดยาถูกต้อง) Right time (ขนาดถูกต้อง) Right route (ช่องทางถูกต้อง) Right technique (เทคนิคถูกต้อง)

7.1 การเตรียมยา

1. ตรวจสอบสติ๊กเกอร์สำหรับติด Syringe disposable ฉีดยา กับใบบันทึกให้ยาของผู้ป่วยแต่ละรายให้ตรงกันเกี่ยวกับ
  - 1.1 ชื่อ-สกุลของผู้ป่วย เลขที่เตียง/ห้อง
  - 1.2 ชื่อยา ขนาดของยา วิธีทางให้ยา เวลาที่ให้ยา และวันที่ยกเลิกยา (หากมีข้อสงสัยให้ตรวจสอบกับแผนการรักษา และ/หรือ แพทย์ผู้สั่งการรักษา)
2. ตรวจสอบเครื่องใช้ให้ครบ และพร้อมสำหรับใช้
3. ดูแลบริเวณเตรียมยาให้สะอาดแห้ง และมีแสงสว่างเพียงพอ
4. นำขวดยาหรือหลอดยาจากถาดยาของผู้ป่วย ป้ายชื่อระบุยาชื่อผู้ป่วยวางจับคู่ให้ตรงกับใบสติ๊กเกอร์
5. ตรวจสอบวันหมดอายุของยาบนฉลากยา ไม่ใช่ยาที่หมดอายุหรือยาที่มีสีหรือลักษณะแปลกไปจากเดิม เช่น มีตะกอน ลังแปลกปลอมเจือปน หรือขวดยาที่มีฉลากยาไม่ชัดเจน
6. ล้างมือแบบ Hygienic Hand washing
7. ใช้ Syringe disposable ขนาดที่เหมาะสมดูดยาออกจากภาชนะบรรจุด้วยวิธีปราศจากเชื้อ และคำนวณขนาดยาให้ถูกต้องตามแผนการรักษา
  - 7.1 กรณีที่ยาเป็นผง ผสมยาด้วยตัวทำละลายตามชนิดและจำนวน ที่ระบุไว้สำหรับยาแต่ละชนิด ด้วยวิธีปราศจากเชื้อ
  - 7.2 กรณีที่ยาบรรจุในหลอดแก้ว หักหลอดยาอย่างถูกเทคนิคและปราศจากเชื้อ
  - 7.3 ยาที่จำเป็นต้องเจือจางให้ใช้ syringe ดูดตัวทำละลายก่อนตามปริมาณที่ต้องการ แล้วดูดยาตามขนาดที่ต้องการ
8. เมื่อดูดยาครบตามความต้องการแล้ว เปลี่ยนขนาดเข็มฉีดยาตามความเหมาะสม ตรวจสอบชื่อยาบนขวด และสติ๊กเกอร์ยา ให้ถูกต้องอีกครั้ง ติดสติ๊กเกอร์กับ syringe
9. วาง Syringe ที่บรรจุยาแล้ว บน Tray ที่เตรียมไว้

เรื่อง : การฉีดยา

9.1 ยาที่เหลือใช้ และสามารถเก็บไว้ใช้ต่อไปได้ ให้เก็บไว้ในตู้เย็น ติดสติ๊กเกอร์ระบุวัน เวลาผสมยา วันหมดอายุ เวลา ขนาดยาที่ผสม 1 cc = จำนวนยาเท่าไร พร้อมทั้งชื่อผู้เตรียมไว้บนขวดยา ให้ชัดเจน และเก็บยาที่เหลือตามระยะเวลาที่กำหนดของยาแต่ละชนิด

9.2 ยาที่เหลือใช้จากหลอดยาให้ดูดเก็บไว้ใน Syringe ที่สะอาดปราศจากเชื้อ และให้เขียน ชื่อยา วัน เดือน ปี และเวลาที่เปิดหลอดยา ความเข้มข้น ขนาดของยา รวมทั้งชื่อผู้เตรียมยาบน Syringe ไว้ให้ชัดเจน โดยเก็บไว้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง

10. ทำความสะอาดบริเวณที่จัดเตรียมยาและเก็บของใช้เข้าที่ให้เรียบร้อย

11. ล้างมือด้วย Alcohol rub 7 ขั้นตอนอีกครั้ง

12. นำยาและของใช้ไปที่เตียงผู้ป่วย ทักทายและตรวจสอบชื่อ-สกุลผู้ป่วยให้ตรงกับบันทึกการให้ยา

13. สวมถุงมือ Disposable (ตามความเหมาะสม)

14. ฉีดยาให้ถูกต้องตามเทคนิค

15. ให้ข้อมูลการให้ยากับผู้ป่วย หรือญาติ

16. ในกรณีที่มีข้อปฏิบัติเฉพาะก่อนและหลังให้ยา ให้ปฏิบัติตามนั้นอย่างเคร่งครัด

17. สังเกตและซักถามอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นขณะและหลังฉีดยา

18. หากใส่ถุงมือเปลี่ยนถุงมือทุกครั้ง หากไม่ได้ใส่ถุงมือใช้ Alcohol rub มือ 7 ขั้นตอน: ซ้ำก่อนฉีดยาให้ผู้ป่วยรายต่อไป

19. เก็บของใช้ในการฉีดยาให้เรียบร้อย และล้างมือ

20. บันทึกการให้ยาอย่างถูกต้องและครบถ้วน

7.2 เทคนิคการฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ

1. เลือกตำแหน่งสำหรับฉีดยา และจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าที่เหมาะสม

2. ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาด้วย alcohol 70 % โดยเริ่มจากจุดที่จะแทงเข็มแล้วเช็ดวนออกไปโดยรอบรัศมีกว้างประมาณ 2 นิ้ว (circular motion) แล้วรอให้แห้งประมาณ 30 วินาที

3. ไล่อากาศออกจาก Syringe จนหมดหรือเหลือไว้ 0.1-0.2 มล. เพื่อดันยาออกจากเข็มจนหมด

4. ทำผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาให้ตึง ไม่สัมผัสบริเวณที่จะแทงเข็ม

5. แทงเข็มทำมุม 60 องศา -90 องศา กับผิวหนังให้ลึกถึงชั้นกล้ามเนื้อ

6. ทดสอบว่าปลายเข็มอยู่ในหลอดเลือดหรือไม่ ถ้าไม่มีเลือดเข้ากระบอกฉีดยา เดินยาช้า ๆ จนหมด

7. ใช้สำลีแห้งกดตรงตำแหน่งที่แทงเข็ม ดึงเข็มออก ไม่ต้องคลึง

วิธีปฏิบัติ เลขที่ WI- NUR-004-01	หน้า 5/7
เรื่อง : การฉีดยา	

7.3 เทคนิคการฉีดยาเข้าใต้ผิวหนัง

1. เลือกตำแหน่งสำหรับฉีดยา และจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าที่เหมาะสม
2. ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาด้วยสำลีชุบ alcohol 70 % แบบ circular motion แล้วรอให้แห้ง
3. ไล่อากาศออกจาก syringe จนหมด
4. ทำผิวหนังให้ตึงก่อนแทงเข็ม หรือจับรวบเนื้อเยื่อบริเวณที่จะฉีดยาเข้าหากัน
5. แทงเข็มทำมุม 45 องศา หรือ 90 องศา ลึกตามขนาดของเข็ม และตามความหนาของชั้นไขมัน
6. ทดสอบว่าปลายเข็มอยู่ในหลอดเลือดหรือไม่ ถ้าไม่มีเลือดเข้ากระบอกฉีดยาเดินยาช้า ๆ จนหมด
7. ใช้สำลีแห้งกดตรงตำแหน่งที่แทงเข็ม ดึงเข็มออก ไม่ต้องคลึง

7.4 เทคนิคการฉีดยาเข้าผิวหนัง

1. เลือกตำแหน่งสำหรับฉีดยา และจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าที่เหมาะสม
2. ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาด้วยสำลีชุบ alcohol 70 % แบบ circular motion แล้วรอให้แห้งประมาณ 30 วินาที
3. ไล่อากาศออกจาก syringe จนหมด
4. ทำผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาให้ตึง
5. แทงเข็มทำมุม 5 องศา – 15 องศา กับผิวหนัง และแทงเข็มให้ปลายตัดเข้าไปในผิวเพียงเล็กน้อย ค่อย ๆ เดินยาเข้าไป จนมีตุ่มนูนขึ้นมาประมาณเมล็ดถั่วเขียว (0.5 ซม.)
6. ดึงเข็มออก ใช้สำลีแห้งเช็ดบริเวณที่แทงเข็ม เบบ ๆ ไม่กดหรือคลึงบริเวณที่ฉีดยา
7. ทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบด้วยปากกา
8. ติดตามผลตามเวลาที่ระบุไว้สำหรับยาแต่ละชนิด

7.5 การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำโดยตรง

1. ให้ผู้ป่วยกำมือข้างที่จะฉีดยาให้แน่น ใช้สายรัดห้ามเลือดเหนือบริเวณที่จะแทงเข็ม 2- 3 นิ้ว
2. ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะแทงเข็มด้วย alcohol 70 % รอให้แห้ง 30 วินาที
3. ไล่อากาศจากกระบอกฉีดยาจนหมด

เรื่อง : การฉีดยา

4. ทำผิวหนังบริเวณที่จะแทงเข็มให้ตึง

5. แแทงเข็มเข้าหลอดเลือดดำ โดยหงายปลายตัดเข็มขึ้น เมื่อเลือดเข้ามาในกระบอกฉีดยาให้ลดมุมการแทงเล็กน้อย ให้เข็มขนานกับผิวหนัง ดันเข็มเข้าไปในหลอดเลือดดำประมาณ 2/3 ของความยาวเข็ม ถ้ายังมีเลือดไหลเข้ามาในกระบอกฉีดยา แสดงว่าเข็มยังอยู่ในหลอดเลือดดำ ให้ปลดสาย tourniquet และเดินยาช้า ๆ จนหมด สังเกตอาการผู้ป่วยขณะให้ยา

6. ใช้สำลีแห้งกดบนตำแหน่งที่แทงเข็ม ถอนเข็มออก กดสำลีไว้สักครู่ให้เลือดหยุด หรือใช้พลาสติกปิดทับสำลีไว้ให้แน่น

7.6 วิธีการฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำโดยผ่านชุด Normal saline lock มีดังนี้

1. เตรียมกระบอกฉีดยาบรรจุ NSS 3 cc. ไล่อากาศออกจนหมด
2. ทำความสะอาด injection plug ด้วย alcohol 70 % ปล่อยให้แห้ง ประมาณ 30 วินาที
3. ฉีด NSS เข้า injection plug 1 cc. เพื่อทดสอบว่า clot หรือไม่ ถ้าฉีดยาก ฝืด ผิดปกติ ห้ามใช้แรงดันฉีดเข้าไป ถ้าสงสัยว่า clot ให้ off แล้วเปลี่ยนใหม่
4. ถ้าไม่มีปัญหา ให้ ฉีดยาเข้าทาง injection plug จนหมดตามขนาดที่ผู้ป่วยต้องได้รับ
5. ฉีด NSS เข้า injection plug 3 – 5 cc. เพื่อไล่น้ำยา และ lock

กรณีที่ใช้ Normal saline lock

ถ้ามีการฉีดยาห่างกันเกิน 6-8 ชั่วโมง อาจทำให้ clot ได้ จะต้องฉีด NSS ทุก 6-8 ชั่วโมง

7.7 การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำโดยผ่านชุดให้สารละลายทางหลอดเลือดดำ

1. ตรวจสอบว่าน้ำเกลือไหลดี บริเวณที่แทงเข็มให้น้ำเกลือไม่มีบวม แดง
2. ใช้สำลีชุบ alcohol 70 % เช็ดบริเวณ medication port หรือท่อของสายน้ำเกลือ
3. ใช้เข็มเบอร์ 23 หรือ 24 ในการฉีด ไล่อากาศจากกระบอกฉีดยาจนหมด
4. แแทงเข็มเข้าบริเวณ medication port หรือ ท่อที่เช็ด alcohol 70 % ไว้แล้ว โดยหงายปลายตัดเข็มขึ้น หักพับสายให้น้ำเกลือเหนือตำแหน่งฉีดยา เดินยาช้า ๆ จนหมด สังเกตอาการผู้ป่วยขณะให้ยา
5. ใช้สำลี alcohol 70 % เช็ดบริเวณท่อของสายน้ำเกลือ หลังถอนเข็มฉีดยาออก

วิธีปฏิบัติ เลขที่ WI- NUR-004-01	หน้า 7/7
เรื่อง : การฉีดยา	

6. กรณีที่พบปัญหาดันยาไม่เข้า หรือฝืด ให้หยุด และ ถอดเข็มให้นำเกลืออนเดิมทิ้ง และแทงใหม่ก่อนให้ยาต่อ ห้ามใช้แรงในการดันยาเข้าไป เพราะอาจจะไปดันลิ่มเลือดให้หลุดเข้าไปในกระแสเลือด และไปอุดตันหลอดเลือดที่สำคัญอื่นๆได้

ตัวชี้วัด

อุบัติการณ์ติดเชื้อ (Cellulites, Abscess) จากการฉีดยา = 0

ภาคผนวก

แบบตรวจสอบข้อปฏิบัติในการฉีดยาทางสายน้ำเกลือ

ชื่อ-สกุลผู้รับการประเมิน.....หน่วยงาน.....ปีงบประมาณ.....

ขั้นตอนการปฏิบัติ	การปฏิบัติครั้งที่ 1		การปฏิบัติครั้งที่ 2	
	วันที่.....		วันที่.....	
	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ
1. ตรวจสอบสติ๊กเกอร์ยา กับ ใบบันทึกให้ยา หรือแผ่นคำสั่งการรักษา ก่อน				
2. เตรียมยา				
3. ตรวจสอบประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วยในการให้ยาครั้งแรก				
4. เตรียมเครื่องใช้และยาพร้อมทั้งตัวทำลายถูกต้อง เหมาะสม				
5. ตรวจสอบชนิด ขนาด วันหมดอายุ และลักษณะผิดปกติของยา ก่อนเตรียมยา				
6.ล้างมือ 7 ขั้นตอน ก่อนเตรียมยา				
7.เตรียมยาให้ผู้ป่วยที่ละลาย โดยใช้หลักปราศจากเชื้อ				
8.ติดสติ๊กเกอร์ที่ syringe และวาง syringe ที่บรรจุยาแล้ว บนถาดสะอาด				
9.เก็บยาที่เหลือใช้ไว้ในตู้เย็น พร้อมทั้งเขียนบอกวัน เดือน ปี ที่ผสมและความเข้มข้นของยา พร้อมทั้งชื่อผู้เตรียม ไว้บนขวดยา อย่างชัดเจน				
10.ล้างมือหรือใช้ alcohol rub ก่อนฉีดยาให้ผู้ป่วย อีกครั้ง				
11.ใส่ถุงมือ disposable				
12.ทักทายผู้ป่วย สอบถามชื่อ – สกุลด้วยคำถามปลายเปิด ให้ตรงกับใบบันทึกยาหรือตรวจสอบ กับป้ายชื่อมือ ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่รู้ชื่อตัว หรือไม่				
13.สามารถสื่อสารได้ หรือเป็นผู้สูงอายุ				
14.แจ้งให้ผู้ป่วยทราบและอธิบายถึงชนิด ฤทธิ์ของยา ผลข้างเคียง รวมทั้งข้อ				
15.แจ้งให้ผู้ป่วยทราบและอธิบายถึงชนิด ฤทธิ์ของยา ผลข้างเคียง รวมทั้งข้อ				
16.ตรวจสอบว่าน้ำเกลือไหลดี บริเวณที่แทงเข็มให้น้ำเกลือ ไม่มีบวมแดง				

ขั้นตอนการปฏิบัติ	การปฏิบัติครั้งที่ 1		การปฏิบัติครั้งที่ 2	
	วันที่.....		วันที่.....	
	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ
17.ทำความสะอาดบริเวณ medication port หรือท่อสาย น้ำเกลือด้วยสำลีชุบ 2% chlorhexidine in alcohol ทิ้งให้แห้ง				
18.ใช้เข็มเบอร์ 23 หรือ 24 ในการฉีด ไล่อากาศจากกระบอกฉีด ยาจนหมด				
19.แทงเข็มเข้าบริเวณ medication port หรือ ท่อยางที่เชื้อด 2 % Chlorhexidine in alcohol ไว้แล้ว				
ลายเซ็นผู้รับการประเมิน/ผู้ประเมิน				

